

Mi végre a magyar könyvtár?

Bartos Éva írása (ld. 3K áprilisi szám) kellemetlen, fájdalmas gondolatokat ébresztett bennem. Egyből gonoszul megtréfált struccnak éreztem magam azzal, hogy a vicc szerint a beton fölött ijesztettek meg – eredménye erős főfájás, sőt dudor.

Minden ember szereti biztonságban érezni magát. Mi, könyvtárosok is szeretünk nyugodtan ülni az elért eredményeinken, számolgatni, hogy a lakosság tizenvalahány százaléka beiratkozott olvasónk, mennyi új könyv jut fejünként rájuk, mennyit kölcsönöznek évente stb. Szeretünk örülni annak, hogy megnyílt a British Council tájékoztatási pontja, hogy a Goethe Institut hány ezer márkás könyvajándékkal lepette meg, hogy számítógépes szolgáltatásainkat ennyivel megcnyivel fejlesztették, hogy pályázatokon ennyi milliót nyertünk stb., stb. Szeretjük hallgatni, amint rendszeres látogatóink dicsérik szolgáltatásainkat, munkatársaink kedvességét, szolgálatkészségét, de föl vagyunk háborodva, hogy a társadalom semmibe veszi szakmánkat. És akkor Bartos Éva leír egy mellbevágó mondatot: *Miért várjuk a kedvezőbb megítélést attól a társadalomtól, melynek négyötöd része nem is használja intézményeinket?*

Kedves kollégáim, álomvilágban élünk! Ha reálisan tekintünk a szolgáltatásainkat igénybe vevőkre, látjuk, hogy csupán a lakosság egyhatoda használja intézményeinket. Ennek is 60–70%-a kényszerűségből jön a könyvtárba, mert tanintézményében kiadták ezt vagy azt kötelező olvasmánynak, ilyen-olyan témáról (szemináriumi) dolgozatot követelnek stb. Tapasztaljuk, hogy e kényszerűség megszűnése után e tömeg legjelentősebb része feléje sem néz a bibliotékának. No akkor mennyi is a személyes igényből könyvtárat használók száma? Ez maximum a lakosság 1/15-öd része! (Csak nehogy mi is úgy járjunk, mint az őrmester, aki az 1960-as években azzal biztatta a katonákat, hogy a szocialista világrendszer ki fog még terjedni nemcsak a világ 1/6-ára, de 1-10-ére, sőt 1/20-ára is.)

A közkönyvtárakat fél évszázada azzal a céllal hozták létre, hogy a kommunista eszmeiség tanító, esetleg szórakoztatva tanító intézményei legyenek. A könyvtárosok egy része elfogadta ezt az alapállást. Más részük azonban, főleg azok, akik politikai kényszerűségből a szellemi élet más területeiről vonultak vissza a könyvtárak menedéket adó állványai közé, csak a tanító szerepkört fogadták el, a szellemiségen azonban igyekeztek változtatni. Elfogadták a bibliotékák oktató szerepét, hiszen az ország népeségének jelentős része korábban nem részesült a kultúra kincseiből, volt tehát mit tanulnia. A könyvtárak, könyvkölcsönzők számának, pontosabban a olvasnivalóhoz való hozzáférés lehetőségeinek igen jelentős kiszélesedésével ez lehetővé is vált. Nemcsak a szépítő propaganda szerint, hanem a valóságban is nagyon sokan érdeklődtek a könyvek iránt. Ugyanakkor a lelkiismeretes és művelt könyvtárosoknak lehetősége nyílt, hogy a kommunista szellemiségű olvasmánynak mellett a világirodalom nagy alkotóinak műveit is az olvasók kezébe adják. Vitathatatlan, hogy sok téves elmélettel, tanítással ismerkedtek meg ekkor a könyvtárak használói, de ha összehasonlítjuk a könyvtár-

látogatók számát a két világháború közötti évekkel, hatalmas föllendülésnek lehetünk személti.

Ez a tanító szerepkör a közkönyvtárakban lényegében a rendszerváltásig megmaradt. Egyre csökkenő hangsúllyal ugyan, aminek látható jele volt a '80-as években lassacskán apadni kezdő anyagi támogatás is. Korábban folyamatosan tudták növelni lehetőségeiket a könyvtárak, hiszen fontos eszmei szerepet töltek be. Ennek lett egyszerre vége a '90-es évekbe lépéssel, amikor a szocialista rendszerek kártyavárként összeomlottak. A könyvtárak merőben más helyzetbe kerültek. Az oktató–nevelő funkció visszaszorult a tanulást segítő tevékenység szűkebb szférájába, mely a „szolgáltató” könyvtár egyik résztevékenysége lett. A továbbiakban a könyvtárak a valódi, a széles nagyközönséget segítő szerepüket igyekeznek betölteni. Néha kétségbeesetten. S ha őszinték vagyunk magunkhoz, egyáltalán nem kielégtető eredménnyel. Az első fontos próbálkozás a vállalkozók számára történő információszolgáltatás volt, mely teljesen logikusnak látszott. Sajnos azonban ez is csak kevés érdeklődőt vonzott. Magyarországon ugyanis két vállalkozótípus létezett (létezik?): a kényszervállalkozó, akinek minden igyekezete, hogy a fejét a víz fölött tartsa és az ügyeskedő, aki csak a kiskapukat keresi. Az előbbi nem tudja ezeket a szolgáltatásokat megfizetni, az utóbbinak meg nincs rájuk szüksége.

A későbbiekben is igyekeztünk minden lehetőséget megragadni, s ha valamilyen cég, iroda, szervezet jelentkezett, hogy igénybe szeretné venni a könyvtárak kapcsolatrendszerét, mi boldogan álltunk a rendelkezésükre, de ezek a próbálkozások is csak néhány érdeklődőt csábítottak be hozzánk, a tömegek nem jelentkeztek. Most visszatekintve számomra ezek jelentős része pótcselekvésnek tűnik, de ezt az utat erősítették a pályázati rendszer kitűzött céljai is, melyek döntően az új „szolgáltatások” bevezetését preferálták.

Míndeközben azonban hagyományos szolgáltatásaink határfoka egyre csökkent. Megváltozott ugyanis körülöttünk is a világ. 1990 előtt a főntartók természetes kötelessége volt a könyvtárak megfelelő támogatásának biztosítása, s általában csak a vezetői kapcsolatokon múltott, hogy ezt milyen színvonalon teljesítették. A rendszerváltás után viszont az egyre terheesebb kötelesség lett. A közkönyvtárakat ugyanis az önkormányzatok tartják fenn, az egymást követő kormányok politikája pedig abban következetes volt, hogy egyre csökkentették az önkormányzatok számára hozzáférhető forrásokat, miközben az ezeket terhelő feladatok számát növelték. A közkönyvtárakat főntartók tehát ott igyekeztek csökkenteni a költségeket, ahol csak lehetett, s az egyik leggyengébb ellenállású hely a könyvtárügy volt. Ennek következtében hamarosan csökkent a beszerzett könyvek száma, a megrendelt időszaki kiadványok félesége, s egykettőre elavultak a zenei beszerzések, ahol csak a hagyományos szolgáltatásainkat említsem.

Föllángoltak a viták és máig tartanak a városi és megyei könyvtári funkciókat betöltő intézmények főntartásának részarányáról. A települési önkormányzatok nem vállalták a járási könyvtári munkák finanszírozását, a kisközségek hibernálták intézményeiket, mások pedig összevonták az iskolával, s ezzel lehetetlenítették el a könyvtári munkát. Megszületett ugyan az 1997. évi CXL. törvény, ám ez még mindig csak keret, kötelező előírás, melynek paragrafusait a főntartók csak vonakodva, a minimális teljesítés elve alapján respektálják. (Semmiképpen sem akarok általánosítani, de Szegeden például a számítógépes rendszerek elterjedése kitűnő lehetőséget biztosított a főntartónak arra, hogy a minimumra csökkentse

az intézmények önállóságát. Ennek következtében gyakorlatilag megszűnt a bér-gazdálkodás, a költségvetés havi 1/13-ad részének biztosítása akadályozza a normális munkát, a saját bevétel növelése a következő költségvetési évben azzal a következménnyel jár, hogy ugyanannyival csökken a fönntartó támogatása stb.)

Ezen okok következtében olvasóink, könyvtárhasználóink joggal hiányolják az új könyveket, a szélesebb körű folyóirat-választékok (külföldi lap már alig jár), a CD-ROM-ok sokféleségét és így tovább... Mindezek figyelembevételével azt kell mondanom, hogy ilyen körülmények között élve szinte csodálatos, hogy ennyi olvasót meg tudunk tartani. Köszönhető ez a könyvtárosok szolgálatkészségének, a gépesítéseket kierőszakoló hallatlan erőfeszítéseknek, amelyeknek eredményeképp könyvtáraink nincsenek technikailag nagyon lemaradva fejlettebb nyugati társaiktól. Csak a látogatottság...

De gondoljunk bele, hogy mikor lesz olyan általános az élethosszig való tanulás hazánkban, mint Dániában? Mikor lesz a magyar állampolgár olyan önmagáért felelősséget vállaló, önmaga sorsát irányítani képes polgár, mint a Brit Birodalom honosa? Ahhoz, hogy a társadalmi környezetünkhöz való viszonyunk kedvezően változzék, nemcsak intézményeinknek, a bennük dolgozóknak, de a környezetnek is változnia kell. S addig? Addig maradnak a korábbi erőfeszítések, talán nagyobb koncentrálással arra, hogy fejlesztéseink ne csak pótcselekvések legyenek, hanem minél szélesebb körnek szóló szolgáltatások megjelenését biztosítsák. Maradnak a napi feladatok. Jelenleg talán éppen a hátrányos helyzetűek könyvtári ellátásának optimálisabb megszervezése, hiszen ezek azok a rétegek, amelyek leginkább ki-maradtak a könyvtári ellátásból.

De közelgő csatlakozásunk az Európai Unióhoz is újabb komoly problémákat vet föl. Nem hiszem ugyan, hogy nyelvtudás híján van a széles körű érdeklődő közönség, amelyik meg akarná ismerni az uniós normákat, de milyen a mi munkatársaink nyelvtudása? Folyamatosan tudjuk biztosítani a szolgálatban a nyelveket jól tudó könyvtárosok jelenlétét? A kötelező továbbképzésre biztosított összeg nem fedezi az eredményes nyelvtanfolyamok költségeit. A fönntartó nem vállal anyagi részt a továbbképzésben, a könyvtáros a minimálbérből nem tudja pótolni a hiányzó összeget. Újabb megoldandó probléma.

S minden fönntebb leírt keserű mondat ellenére legalább bennünk kell, hogy teljes tudatossággal éljen: ha a társadalom még nem is tudja, de nagyon nagy szüksége van ránk.

Gyuris György

Hivatásunk lényege a szolgálat

Bartos Éva elgondolkodtató kérdéssora (ld. 3K áprilisi szám) fontos figyelmeztetés: ideje van kicsit magunkkal mint könyvtári szakemberekkel is foglalkoznunk! Néhány gondolatára szeretnék reflektálni. Többek között azt kérdezi, milyenek és korszakváltók-e az ezredforduló Magyarországanak könyvtárosai? Véleményem szerint a **korszakváltást – többé-kevésbé – „megcselekedtük”**. Igen, mi így

együtt – a vitaindító szavaival élve – a „*nagy egyenetlenségeket mutató intézményrendszerben dolgozó, nagyon egyenetlen felkészültséggel és elhivatottsággal bíró magyar könyvtáros társadalom.*” Állításom minősítése azután már csupán nézőpont kérdése. Teljesítményünkkel lehetünk elégedettek és erősen kritikusak is. Mondhatjuk, hogy hasonló érdemeket más generációk is magukénak mondhatnak. Kinek van joga – és kell-e egyáltalán – ítélni arról, melyik „hőskor” a hősibb? A közintézményeket, a könyvtári szolgáltatásokat alig-előzményekből megteremtő 120–100–50 évvel ezelőtti pályatársainkat illeti-e nagyobb tisztelet vagy a manapság alkotók közül azokat, akik a közönség javára megvívják/ják a technológiaváltás, az információrobbanás eddig soha nem látott nagy csatáit.

Magam is azt tartom lényegesnek, hogy legyenek saját válaszaink problémáinkra! Mondom: válaszaink és nem ítéleteink! Válaszaink a kérdésekre, a kihívásokra és érveink azok hitelesítéséhez. A leghitelesebb érvelés a tett, amely mindig „itt és most” születik! Én úgy vélem, **nincs „általában” jó könyvtár és könyvtáros: a szolgáltatás hatékonysága csakis saját környezetében minősíthető.** Szűkebb pátriámban és a magyar könyvtári rendszer egészében is látok jó példákat. Tanulási kedvet, tudatosságot, kreativitást, áldozatkészséget, segíteni akarást, együttműködési hajlandóságot. Mindezek csodákra képesek, mert leküzdik a tehetetlenséget, a fásultságot, a forráshiányt, mert a kishitűeket is önvizsgálatra készítetik. Én óriási erőforrásnak tartom, hogy nem kell egyedüllétet éreznünk! Partnereink vannak a megyékben, az országban, a világban, és már nemcsak a közös hivatás, hanem a telekommunikáció számos vívmánya is segít a tér és idő legyőzésében, a feladatok megoldásában. A rendszer egésze igenis képes az eseti hibák kijavítására, a hiányosságok pótlására. Nem lehet nem észrevenni, hogy a NKÖM telematikai stratégiája, a MEK intézményesülése, a Neumann Ház produktumai, az ODR, a LibInfo valószínűleg motivátorai a munkakultúra változásának.

Ugyanakkor nyilvánvaló eredményeink nem homályosíthatják el tisztánlátásunkat: **számos ponton sebezhetőek vagyunk...** Mert igaz ugyan, hogy munkafolyamatba építettünk száz meg száz számítógépet, elektronikus katalógusokat, digitális adatbázisokat, elektronikus könyvtárakat létesítettünk, használunk és használtatunk, miközben tovább cipeljük magunkkal súlyos tehetetlenségünk olyan terheit, mint például az „elnehezült”, hasznavehetetlen állománytesteket, a hatékonyságromboló párhuzamosságokat a feltárásban, valamint az együttműködésben és szolgáltatás-közvetítésben tetten érhető erőtlenségünket. Sőt, frusztráltságból eredő presztízsromboló döntéseinket. Mire gondolok? Több dolog közül az egyik legsúlyosabbat említem : a rosszul megállapított nyitvatartási időket, amivel **hatalmas értékű „közjót” tagadunk meg a társadalomtól**, miközben megbecsüléshiányról panaszkodunk. A vizsgaidőszakban zárva tartó, illetve egyes szolgáltatásait szüneteltető felsőoktatási könyvtár vagy a nagy nyári szüneteltetés divatját követő lakóhelyi könyvtár vezetőinek vajon nem támadnak kétségei a könyvtár és a könyvtároság mibenlétéről? Káros dacreakciónak, negatív érvelésnek tekintem a hozzáférés korlátozását azokért a vélt vagy valós bántásokért, alulértékelésért cserébe, amelyeket képtelenek vagyunk feldolgozni, de leginkább megváltoztatni.

Azt gondolom, **szinte mindegy, hogy szakmai jövőképünkben a technokrata információtudás vagy a tradíciókkal természetesebben összeillő humán értelmiségi szerepkészletét hangsúlyozzuk** – mivel kell ez is, az is –, ha elfeledkezünk hivatásunk lényegéről, a szolgálatról, az „átadni–segíteni akarás”-ról.

Ezt azért is fontosnak tartom hangsúlyozni, mert egyes „könyvtárakban” (pl. falvakban) és a differenciált szervezetű nagy gyűjtemények tömeges tranzakciót lebonyolító munkaköreiben többnyire nem diplomás munkatársakkal találkozunk a látogatók. Szerepelvadásainkban náluk nem a tudományok ismerete, hanem **az emberi kapcsolatok iránti készség a domináns**. Ne feledjük, az olvasó a velük való találkozásból is ítél. A használó felé fordulás, az empátia, az elfogadás, a problémamegoldásban mutatott érdekelttség, a jó szó, az információ és dokumentum szolgáltatásának képessége az a közös nevező, amely a szükségszerűen különböző, sokféle státusz között éppúgy kapcsolatot teremt, mint a könyvtáros tradicionális és modern szerepfelfogásában. **Nevezhetjük a foglalkozást bárminek, nem a jelölő, hanem a jelölt a lényeg!**

A használói elvárás tehát megítélésem szerint sokkal kevésbé változott, mint az igénykielégítés technológiája. Állítom ezt annak ellenére, hogy a „falak nélküli könyvtár” víziója rohamosan növeli népszerűségét. „Az interneten minden rajta van...” kijelentéssel manapság meglehetősen gyakran találkozunk, és egy illúziót nem könnyű elfogadható érvekkel cáfolni: megértetni, hogy a virtuális könyvtár sem önmagától létező entitás. Léte és működése éppúgy információs szakembereknek köszönhető, mint a hagyományos könyvtaré. A keresőrobot és a könyvtáros közé – a mesterséges intelligencia korlátai miatt – sem most, sem a jövőben nem lehet egyenlőségjelet tenni. Az első dolgunk tehát, hogy mi magunk **bízunk intézményeink hosszútávú küldetésében**, legyünk képesek ezt használóinknak a hétköznapokban teljesítménnyel bizonyítani, a távol maradók számára pedig legalább azt az üzenetet eljuttatni, hogy a könyvtár értük is létezik, a könyvtáros figyelme bármikor az övék is lehet, csak akarniuk kell.

Vagyis magam amondó vagyok, ne keseregjünk azon a tényen, hogy a foglalkozási presztízsorokban rendre a lista alján kullogunk. Persze azzal sem kellene áltatni magunkat, hogy „egyre több használónak” van ránk szüksége. Amikor ilyen és hasonló kijelentéseket hallok, azt gondolom, én egy másik Magyarországon élek. Tény, hogy intézményeink társadalmi hatóköre meglehetősen kicsi! Annak viszont legalább örülhetünk, hogy nem túl kiterjedt használói körünk aktív, érdeklődése intenzív. Bartos Éva kérdéseim elgondolkodva be kell vallanom, ma már gyakran eszembe jut Gerő Gyula egykori baráti jóslata a bölcsességről és a belátásról. Bevallom, korosodván egyre kevésbé bosszant, ha ismerőseim azért minősítik „jó munkának” a könyvtárosságot, mert ott sokat lehet olvasni, és ráadásul még lútenek is. Maholnap a szemem se rebben, ha az internet térhódítását látva a könyvtár szükségtelenségét vélelmezik, hanem rákezek a magam „Igen, de...” kezdetű mondókájára. Azt is tudom ugyanis, hogy szerte a nagyvilágban hasonló jelenségeket tapasztalnak a pályatársak, mégis büszkéek hivatásukra, többnyire sugárzik róluk a magabiztosság. Persze jólesik néha panaszkodni. A minap azt olvastam egy hannoveri kolléga tollából, hogy egy neves fizikus kereste fel könyvtárát, és azonmód megosztotta vele örömét, hogy milyen jó is lehet ilyen kellemes meleg helyen dolgozni. Úgy gondolhatta – írja a kolléga –, hogy szerepe egy segédkertészé, akit gerincpanaszai miatt kegyelemkenyéren tartanak a tudományos szakkönyvtárban. (Kajánabb kollégáimtól kéretik azon példák mellőzése, miszerint a „*mi tudósunk/professzorunk nem jön, hanem üzen vagy telefonál...*”)

Fentebb már céloztam rá: a humán műveltségről a számítástechnika térhódítása ellenére sem mondhat le a könyvtáros társadalom. Meggyőződésem, hogy **nem**

vagyunk körültekintőek, amikor lépten-nyomon információszolgáltatásként jellemezzük a könyvtárak tevékenységét, és úgy teszünk mintha az irodalom, főleg a szépirodalom közvetítése nem tartozna tevékenységi körünkbe. Azt javaslom tehát, ne csupán a divatokra, hanem a közel és távol felfedezhető jelenségekre is figyeljünk oda, hacsak határtalan modernizációs vágyálmaink miatt nem akarunk valami fontos dologról lemaradni.

Befejezésül a Nobel-díjas Günter Grass felolvasóestjeinek tapasztalatait ajánlom mindannyiunk szíves figyelmébe:

„A hallgatónak és – reményeim szerint – az olvasónak is egy új társadalma alakul ki, s amint a beszélgetésekből kiveszem, közülük sokan már hosszú ideje nem olvastak, elfogadták a technika által kínált lehetőségeket – a komputert, az internetet –, aztán egyszerre csak észrevették, hogy valami hiányzik. A könyvvel való kapcsolat sokkal közvetlenebb, privátabb és személyesebb, mint az a kommunikáció, amelyet az internet színlel. Ez ellenhatást vált ki: visszavisz a könyvhöz....”

Pallósiné Toldi Márta

„Mit is ír a hogyishívják...?!” – avagy napilapok egy gimnázium könyvtárában

A 3K márciusi számában Nagy Attila beszámol egy vizsgálatról, mely a szövegértést és a periodikák olvasását kutatta a középiskolákban. Erre mintegy ráírnánk mi – a gyakorlatlaltal.

A Budai Nagy Antal Gimnáziumban hagyományosan minden év valaminek a jegyében zajlik. Így volt már Babits év, a barokk éve, Vörösmarty év stb., a 2001/2002. tanév pedig nálunk is az Olvasás éve. Minden hónapban történt-történik valami program, mely az olvasáshoz kapcsolódott, kapcsolódik. A március a folyóiratok, napilapok hónapja volt. Könyvtárunkba idén 57 féle periodika jár, gazdag tematikai összetétellel, de sajnos diákjaink csak kevéssé forgatják őket. Egy-egy feladatot leszámítva pár gyerek olvassa rendszeresen ezeket a folyóiratokat – megfigyeléseink hasonló adatokat tükröznek, mint a mérés.

Napilapot elenyésző számban olvasnak a fiatalok, otthon is kevesen fizetnek elő, veszik kézbe. Ha olvasók is, inkább a bulvár-jellegűeket preferálják. Figyelmüket felkeltendő találtuk ki a történelem munkaközösség vezetőjével együtt, hogy egy hetet a napilapoknak szentelünk. A következő lapokat vásároltuk 3-3 példányban: Magyar Nemzet, Népszabadság, Magyar Hírlap, Blikk. Minden nap három témát választottunk ki közösen. Szempontunk volt, hogy érdekelje a fiatalokat, vagy mi szerettük volna a figyelmüket felhívni témákra. A három téma közül egyet kellett kikeresni az összes lapból és elolvasva összehasonlítani, elemezni. A cél az volt, hogy forgassák, olvassák a lapokat, válasszanak témát, és a megadott szempontok

szerint írásban dolgozzák ki, és adják le a könyvtárban a hét folyamán tetszőleges három nap három témáját. A hat nap témái közül: a Nőnap (szöveg, kép, hirdetés, szerkesztés); az EU-csatlakozással kapcsolatos kérdések a napilapokban; a kép és szöveg szerepe, aránya, viszonyok, a szerkesztés jellegzetességei (összehasonlító elemzés); egy szabadon választott téma részletesebb elemzése, egyéni vélemény megfogalmazása; a Bolyai-díj; 1848. márc. 15. a Blikk stílusában (stílusgyakorlat).

A feladatokat elsősorban 10–11–12. évfolyamosoknak szántuk, de nem zártunk ki alsóbb évfolyamost sem. A programot részletesen ismertettük röpgyűlésen a kollégákkal és a magyaros, történész, ill. osztályfőnök kollégákat írásban is tájékoztattuk. Kértük, ők is hívják fel a tanulók figyelmét, buzdítsák őket a részvételre. Készült egy plakát, melyet a főlépcsőházi folyósón, a könyvtárhoz vezető úton helyeztünk el. A programról az iskolarádió is tájékoztatót. A nap feladatait 11 óra után lehetett tudni, addig mi szemléztük a lapokat és állapotunk meg a témákban. Természetesen a diákok is kézbe vehették a friss újságokat. Az első napokban élénk volt az érdeklődés, az újdonság ereje hatott. Más ösztönző is volt a dologban: a történész kolléga, ill. a könyvtárostánár az általa tanított osztályokban ötöst ígért a kidolgozásért. Jó volt látni, ahogy kiterítik a lapokat, zizzen a papír, a rácsodálkozás, a ráतालálás öröme hallatszik, és egymásnak is felolvasnak részeket. A tanítás után beültek szemlézni, dolgozni – jócskán a délutánba nyúlva. Öröm volt ez számunkra! Az elfoglaltak el-elkértek egy-egy témához számokat, hogy otthon este vagy a buszon olvassanak, és másnap reggel hozták vissza a lapokat. Sajnos a kezdeti lelkesedés a hét végére alábbhagyott.

A beadási határidőt meghosszabbítottuk – hátha páran még rászánják magukat... Végül 4 diák adta le a pályázatát – változó színvonalon, egy pedig egyetlen témát dolgozott ki. Érdekes, hogy mit választottak: a Terror Háza, az új Nemzeti Színház, az EU-csatlakozással kapcsolatos téma.

Tények: a közel 400 tanulóból, akiknek szántuk a dolgot, 10–12 állandó érdeklődő diák akadt – szinte csak a történész ill. a könyvtárostánár által tanított osztályokból... A többi néma csend... Hiába a programismertetés, a közös elhatározás, a lelkesítés; a figyelemfelhívás elmaradt vagy hatástalan volt... A diákok szerint túl sok időt kellett volna rááldozni, napi 1–1,5 órát, a héten három tetszőleges napon az olvasásra, böngészésre, aztán analizálni a szöveget és még meg is fogalmazni – nos, ez túl soknak bizonyult, elriasztotta őket. Érdeklődésemre elmondták, tetszett a dolog, élvezték, de ennyi időt nem szánnak rá a dologra. Javasolták, hogy órán foglalkozunk hasonlókkal, iskolaidő alatt vonzó lenne számukra a feladat. Ez nem kizárt, bár a példányszámokat bajos lenne megoldani. A másik kérdés a tanterv feszített tempója és a 45 perc szűkössége.

Vannak-e eredmények, tanulságok?

Eredmény: olvastak, jól érezték magukat a könyvtárban, valami számukra új dologgal találkoztak, és párukat megérintette a napilapolvasás öröme. Megismerkedtek műfajokkal, stílusokkal, különféle nézőpontokkal, szerkesztési elvekkel. Ami hozadék még: az érdeklődők közül páran azóta, ha nem is minden nap, de valamely rendszerességgel kézbe vesznek, esetleg össze is vetnek egy-egy napilapot.

Tanulságok: „És mégis-mégis fáradozni kell.” – kitartó munkával, hosszútávú célokkal, jól kigondolt vonzó feladatokkal meg lehetne fogni a fiatalokat, ha a jövő nem is mindig biztató.

Szakmári Klára